

Sumar de cunoștințe

Succesul reformei educației: lecții învățate din experiența Poloniei

Mesajele principale

- Reformele educației din Polonia au dus la o îmbunătățire generală pe scară largă a rezultatelor școlare, măsurată prin rezultatele la testul Programului pentru evaluarea internațională a elevilor (*Program for International Student Assessment - PISA*)¹.
- Înainte de anul 1999, școala primară în Polonia dura 8 ani și era urmată de intrarea în programe profesionale sau academice. Acum, ciclul primar durează 6 ani, urmat de 3 ani de școală secundară inferioară complexă sau *gymnasium (gimnaziu)* pentru toți elevii, după care este luată o decizie privind continuarea studiilor profesionale.
- Polonia se află acum pe locul 9 în clasamentul general al țărilor în ceea ce privește media generală la citire la testul PISA, singura țară în tranziție care a ajuns de sub media OCDE la peste medie în cazul PISA.
- Numărul crescut de ore de instruire și amânarea încadrării elevilor în fluxul de studii profesionale au fost factorii cei mai importanți în îmbunătățirea rezultatelor la teste.
- În anul 2000, numai 1 % din elevii din Polonia au participat la mai mult de patru ore de cursuri de limbă, în timp ce în 2006, 76 % dintre elevi au participat la mai mult de patru ore de cursuri de limbă.

Introducere

Importanța unui sistem educațional robust pentru creșterea economică și succesul unei țări nu mai reprezintă un subiect de dezbatere în cercurile politice. Aproape toate guvernele din lume și-au reexaminat sistemele educaționale în efortul de a-și poziționa mai bine țările pe piața globală în continuă schimbare. Polonia iese în evidență ca o țară care a introdus modificări impresionante într-o perioadă scurtă.

Acest Sumar de cunoștințe descrie reformele educaționale pe care Polonia le-a aplicat și prezintă o analiză a rezultatelor pe baza informațiilor strânse despre performanța Poloniei legată de Programul pentru evaluarea internațională a elevilor (PISA), un test internațional standardizat. Analiza rezultatelor PISA ajută la identificarea acelor aspecte din reforma Poloniei care au fost cele mai eficiente în îmbunătățirea realizărilor elevilor.

Reforma educației din Polonia începând din 1999

Polonia a început reformele, care încă se mai desfășoară, în anul 1999. Scopul reformelor în educație a fost de a îmbunătăți nivelul general al educației din societate, de a crește oportunitățile educaționale pentru cetățeni și de a îmbunătăți calitatea și echitatea sistemului educațional.

Până în 1999, configurația sistemului educațional de bază din Polonia s-a axat pe o structură duală tradițională care implica:

- Un ciclu de școală primară complex de 8 ani.
- Un ciclu de școală secundară cu două profiluri: profilul general (numit *lyceum - liceu*) care dura 4 ani sau profilul profesional care putea dura fie 3

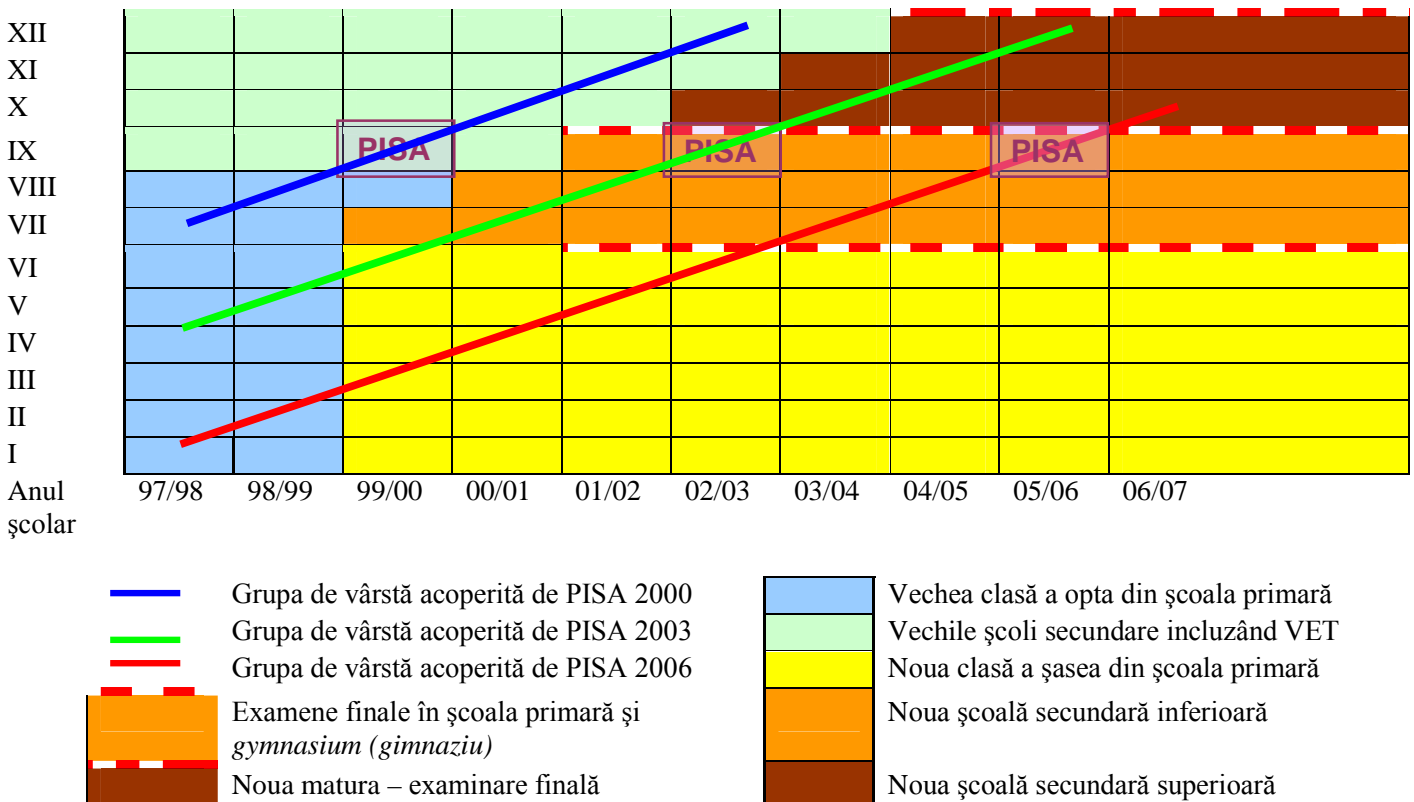
¹ Testul PISA (Programul pentru evaluarea internațională) este un test internațional standardizat coordonat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE).

Sumar de cunoștințe - regiunea ECA

ani (școala profesională de bază), fie 5 ani (școala profesională secundară, denumită și *technikum - colegiu tehnic*).

școlarizare de 11 - 13 ani (în funcție de profilul ales și durata acestuia), iar direcția și durata educației trebuiau să fie decise la sfârșitul școlii primare, în jurul vârstei de 14 ani.

Figura 1: PISA și grupul de reforme din Polonia

Notă: VET se referă la educația tehnică profesională

Sursa: Analiza performanței Poloniei în cadrul PISA realizată de Banca Mondială

Printre alte schimbări², reforma din anul 1999 a modificat această configurație existentă în două moduri:

- A amânat alegerea legată de urmărirea unui profil profesional cu încă un an (atunci când elevii împlinesc vârsta de 15 ani).
- A extins și omogenizat oferta de școli din cadrul succesiunilor de clase.

Primul pas a fost atins prin transformarea educației de bază într-un sistem cu trei ramificații:

- Un ciclu școlar primar complex de 6 ani

- Un ciclu școlar secundar inferior complex de 3 ani.
- Un ciclu școlar secundar superior cu două profile care putea dura 3 sau 4 ani, în funcție de succesiunea de clase aleasă.

Al doilea efect a fost obținut prin:

- Crearea unui al doilea tip de școli de formare generală (denumite „școli secundare generale”)
- Reducerea cu 1 an a duratei *technikum (colegiu tehnic)*³.

² O descriere a câtorva din aceste modificări, în special legate de finanțarea sistemului, este oferită în lucrarea Jakubowski, M. & Topińska (2006), „Impactul descentralizării asupra furnizării serviciului public și a echității. Sectoarele educației și sănătății din Polonia: 1998-2003”. Centrul pentru Cercetare Socială și Economică, Catedra de Economie, Universitatea din Varșovia.

³ O diagramă simplificată a configurației poate fi găsită în lucrarea. M. Jakubowski, H.A. Patrinos, E. Porta și J. Wiśniewski (2010), „The Impact of the 1999 Education Reform in Poland” (Impactul reformei educației din Polonia din anul 1999), Documentele de lucru privind cercetarea politicii ale Băncii Mondiale, seria 5263. Pentru schema oficială completă depusă de autoritățile din Polonia la

Sumar de cunoștințe - regiunea ECA

Unul din obiectivele principale ale noii configurații a fost de a crește calitatea și relevanța învățământului secundar. În special, prin amânarea alegerii profilului profesional cu 1 an și scurtarea duratei maxime a acestui profil cu un alt an, Polonia a modernizat sistemul său educațional pentru a-l face mai potrivit pentru noile competențe necesare pentru o economie bazată pe cunoaștere (așa cum a fost documentat pe larg într-un bine-cunoscut raport al Băncii Mondiale)⁴.

Pe lângă modificările structurale, Polonia a implementat și modificări ale programei școlare. După ani de plângeri legate de programa extrem de vastă și normativă și dispute legate de posibilele metode de modernizare, a fost luată decizia de a implementa conceptul unei programe de bază. Scopul conceptului a fost de a oferi școli cu o plajă largă de autonomie și responsabilitate; școlilor li s-a cerut să pregătească propria programă într-un cadru general prestabilit, echilibrând cele trei dimensiuni ale educației: **dobândirea cunoștințelor, dezvoltarea competențelor și formarea atitudinilor**. Reforma programei a fost gândită nu numai să aducă o schimbare în conținutul educației din școli, ci, mai important, să schimbe filozofia predării și să îmbunătățească cultura profesională a școlilor.

Analiza rezultatelor cu ajutorul PISA

Simultan cu introducerea pachetului său de reforme în educație, Polonia a decis să participe la viitorul test PISA 2000. PISA poate fi folosit ca instrument de evaluare a calității generale a învățământului deoarece este un test standardizat cu ajutorul căruia se pot face comparații în timp și cu alte țări. Este un test dat de elevi care măsoară competențele acestora legate de citire, matematică și științe. Până acum, Polonia a participat la trei runde ale PISA – în 2000, 2003 și 2006.

Metodologia

Pentru a evalua rezultatele reformelor educaționale, punctajele obținute de elevii polonezi la PISA au fost urmărite de-a lungul timpului și comparate cu ale colegilor din alte țări. Au fost identificate subgrupe de elevi (precum cei care frecventau școlile profesionale) și punctajele acestora au fost, de asemenea, analizate. Eșantionul a constat din trei grupuri de elevi din clasa a noua (în vârstă de 15 ani) din întreaga Polonie care au dat testul PISA în anii 2000, 2003 și 2006. Elevii erau reprezentativi pentru

întregul grup-tip al elevilor, incluzându-i pe cei care vor intra la școli academice și pe cei care se vor alătura școlilor profesionale. Totuși este important de notat că grupurile de vârste acoperite de PISA în 2000, 2003 și 2006 au fost afectate de introducerea reformelor educaționale în diferite moduri (figura 1). Primul grup de elevi de clasa a noua care au dat testul PISA în 2000 nu a fost afectat de reforme. Grupul de elevi care aveau vârsta de 15 ani în 2003 și a fost acoperit de al doilea ciclu al PISA și-a început educația în școala primară în sistemul vechi, dar au mers la *gimnaziul* care făcea parte din noua structură („nava amiral” a reformei). În final, grupul acoperit de PISA 2006 a frecventat școlile reformate.

Rezultatele

În general, Polonia a înregistrat creșteri substanțiale ale punctajelor PISA de-a lungul timpului, de la 470 de puncte în 2000, la 490 în 2003 și din nou 495 în 2006. Așa cum arată figura 2, punctajul Poloniei la citire s-a îmbunătățit în mod similar – de la 479 în 2000, la 490 în 2003 și 508 în 2006. Punctajul Poloniei la citire era sub media OCDE în 2000, similar mediei OCDE în 2003 și peste media OCDE în 2006, situându-se pe locul 9 dintre toate țările din lume.

Îmbunătățirea punctajelor Poloniei la testul PISA a fost de asemenea mai mare și mai consecventă decât a altor țări cu condiții similare. Din cele cinci țări în tranziție din Europa de Est, numai Polonia a reușit să-și îmbunătățească cu consecvență punctajul la citire în perioada 2000-2006. Republica Cehă, Ungaria și Rusia și-au menținut aproximativ aceleași punctaje la citire, cu o ușoară scădere de-a lungul timpului, în timp ce Letonia a reușit să-și îmbunătățească punctajul între 2000 și 2003, dar a avut un declin semnificativ în 2006.

În ceea ce privește factorii responsabili cu îmbunătățirea, amânarea alegerii profilului profesional pare să fie cel mai important factor. În total, creșterea punctajelor PISA pentru vârsta de 15 ani în Polonia a fost de 16-18 puncte din 2000 până în 2003 și de aproximativ 35 de puncte din 2000 până în 2006. Analiza datelor a indicat faptul că îmbunătățirea punctajului pentru subgrupa elevilor cu vârsta de 15 ani care ar fi fost încadrați în programe profesionale înainte de reformă a fost în special mare. Punctajele acestora s-au îmbunătățit cu peste 100 de puncte din 2000 în 2003 și cu peste 120 de puncte din 2003 în 2006. A însemnat o îmbunătățire mai mare decât o deviere standard.

Creșterea generală legată de citire din Polonia a fost, de asemenea, asociată unui număr mai mare de ore alocate cursurilor de limbă pentru toți elevii. În anul 2000, numai 1 % din elevii din Polonia au participat la mai mult de patru ore de cursuri de limbă, în timp ce în 2006, 76 % dintre

Biroul pentru recunoaștere academică și schimb internațional (Bureau for Academic Recognition and International Exchange), vizitați <http://www.buwiwm.edu.pl/educ/schemat.htm>.

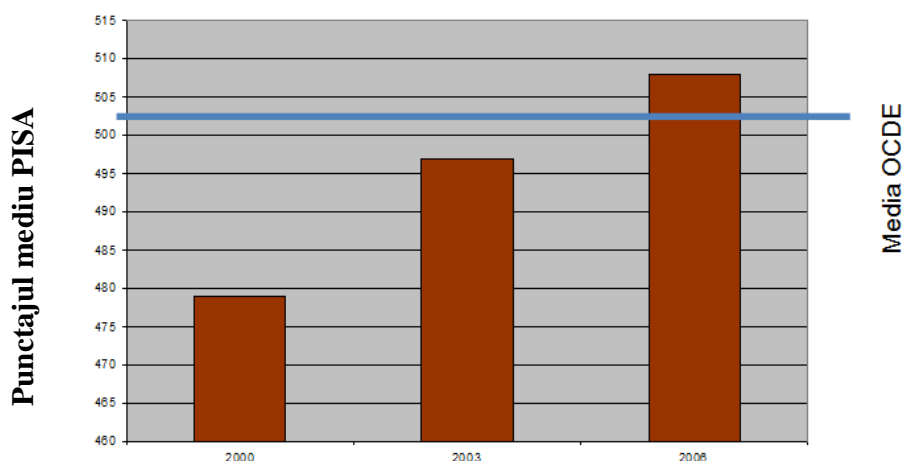
4 Banca Mondială (2005). „Expanding Opportunities and Building Competencies for Young People - A New Agenda for Secondary Education” (Extinderea oportunităților și consolidarea competențelor tinerilor. O nouă agendă a învățământului secundar), Seria Direcții în dezvoltare, Banca Mondială, Washington, D.C.

Sumar de cunoștințe - regiunea ECA

elevi au participat la mai mult de patru ore de cursuri de limbă. Creșterea numărului de ore de instruire a fost modelată pentru a explica 48,8 % din îmbunătățirea totală a punctajului la test. Acest lucru a fost mai important decât

cea mai importantă caracteristică personală, să ai un computer acasă, care explică 17,1% din îmbunătățirea totală a punctajului la test.

Figura 2: Rezultatele PISA la citire – performanța primelor 10 țări de-a lungul timpului

Tabelul 1: Evoluția primelor 10 țări clasate la testul de citire, PISA

	2000	2003	2006
1	Finlanda 549	Finlanda 543	Coreea 556
2	Olanda 537	Coreea 534	Finlanda 547
3	Canada 535	Canada 528	Hong Kong 536
4	Hong Kong 532	Australia 525	Canada 527
5	Australia 528	Liechtenstein 525	Noua Zeelandă 521
6	Irlanda 528	Noua Zeelandă 522	Irlanda 517
7	Noua Zeelandă 526	Irlanda 515	Australia 513
8	Japonia 525	Suedia 514	Liechtenstein 510
9	Regatul Unit 524	Olanda 513	Polonia 508
10	Coreea 522	Hong Kong 510	Suedia 507

Sursa: Rezultatele PISA OCDE pentru 2000, 2003 și 2006

Concluzia

Modificările introduse prin reformele educaționale din Polonia cu începere din 1999 au impulsivat performanța academică a elevilor țării la testul standardizat PISA. Restructurarea ciclului de bază al educației și amânarea intrării elevilor în învățământul profesional cu 1 an au jucat un rol central în îmbunătățirea punctajelor la test ale elevilor. Un alt factor important care a contribuit la îmbunătățirea performanței a fost numărul crescut de ore de studiu al limbii pentru toți elevii.

Despre autori

Acest Sumar de cunoștințe a fost pregătit de Sara Bin Mahfooz și Kate Hovde (consultanți) sub îndrumarea lui Alberto Rodriguez, director interimar al sectorului (Acting Sector Manager) Educație, regiunea Europa și Asia Centrală, Banca Mondială.

„Sumarul de cunoștințe din regiunea ECA” reprezintă o serie periodică de note care subliniază analizele recente, bunele practici și lecțiile învățate din programul de lucru pentru dezvoltare al Băncii Mondiale, regiunea Europa și Asia Centrală <http://www.worldbank.org/eca>

